

בבלי' או 'ירושלמי' – מה עדיף ללמוד?

וליוצא ולבא אין שלום, אמר רב: כיון שיוצא אדם מדבר הלכה לדבר מקרא - שוב אין לו שלום. ושמואל אמר: זה הפורש מתלמוד למשנה, ורבי יוחנן אמר: אפילו מתלמוד לתלמוד.

א"ר

ר' יוחנן אמר אפילו מתלמוד לתלמוד פירוש המורה מתלמוד ירושלמי לתלמוד בבלי שהיא עמוק כדאמרי' בסנהדרין במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי ונ"ל דאיפכא מסתברא דאדרבה תלמוד בבלי מבאר יותר וזה האדם כדי להקל מעליו הניח תלמוד בבלי ומתעסק בתלמוד ירושלמי:

ע"ר

אפילו מתלמוד לתלמוד. מתלמוד ירושלמי לתלמוד בבלי שהוא עמוק, כדאמרינן בסנהדרין (כד, א): במחשכים הושיבני כמתי עולם זו התלמוד של בבלי:

א"ר

אפילו מש"ס לש"ס. מש"ס ירושלמי לש"ס בבלי כדפירש רש"י וכן אמר זירושלמי במחשכים הושיבני כמתי עולם אלו ש"ס הבבלי וכן (רב כהנא) דהוה לייס דלישתכח מייניה ש"ס הבבלי ומיהו אפילו איפכא י"ל והכי פירוקן שפירש מזה ועדיין לא הבין בזה שמתוך כך לא יעלה בידו הלכה בזורה:

רבינו אבא

ור' יוחנן אמר אפילו יוצא מתלמוד בבלי לתלמוד א"י אין שלום שאין דרכיהן אחת.

מאור ישראל (הרב עובדיה פול)

מצינו תורה וגדולה במקום אחד. ע"כ דברי רבינו. וחיים הם למוצאיהם. עכ"ל הריטב"א... ולפי' נראה שבזמן הזה מותר לעבור מש"ס ירושלמי לש"ס בבלי, מאחר שהוא מסודר כהלכה, ומפורש מפי רבותינו שעסקו בו הרבה יותר מהירוש'. וכן מבואר בשו"ת המיוחסות להרמב"ן (סי' צו) וז"ל: כבר ידעת שרבו השיבושים בנוסחאות הירושלמי, והסיבה הגדולה לכך, למיעוט השגחת הלומדים בו, ואין עומדים עליו אלא רק אחד בדור, וגם במקום הזה רבו שיבושים בגירסת הירושלמי וכו'. ע"ש. וכ"כ בשו"ת חות יאיר (סי' כג), שאין לסמוך כלל על נוסחאות הירושלמי שבידינו, שכבר ידוע שהנוסחאות מרובים ומופלגים בטעויות, חסר יתר וחילוף וסירוס, באופן שאין להחליט פירושו מקומו. ע"ש. גם ידוע הדבר שהלכה כהבבלי נגד הירוש'. וכמ"ש הרי"ף והרא"ש (סוף עירובין)... ור' יוחנן דקאמר הכא אפי' מש"ס לש"ס, היינו לפי מה שהיה בדורו, וכנ"ל, משא"כ לאחר שבאו רב אשי ורבינא וסידרו הש"ס להלכה ולמעשה, אדרבה עדיף יותר להניח ש"ס ירושלמי וללמוד תלמוד בבלי.

ע' בחי' הריטב"א יומא (נז.), גבי הא דאמר ר' ירמיה בבבלי טפשי, משום דדיירי בארעא דחשוכא אמרי שמעתא דמחשכן, וז"ל: פירש הרמב"ם בתשובת שאלה, שר' ירמיה לטעמיה דאמר סנהדרין (כד.), במחשכים הושיבני כמתי עולם, זה תלמוד בבלי, וה"ט משום דלא הוה נהירא להון טעמי דמתניתא כהלכה, כמה דהוה נהירין לחכמי ארץ ישראל, ור' זירא נמי בעי דלישתכח מניה טעמא דבבלי דלא הוה נהירין ליה, בתר דשמע טעמא דמערבאי, ומנהגא דעלמא דמדכר איניש טפי מאי דגמר ברישא, ומיהו לא בכל הדורות היה כן, אלא בימי רבה ורב יוסף דהוה שמדא ביומיהו, כדאיתא בב"מ (פ.), וה"נ אמרי' בחולין (מו.), דא"ל ר' זירא לרבה ורב יוסף ערוקאי וכו', שהיו בורחים מפני השמד. ובמנחות אמרינן, והיו חייך תלואים לך מנגד, זה הלוקח תבואה משנה לשנה, ואם ללוקח תבואה משנה לשנה כך, כל שכן בשמד שיש בו סכנת נפשות, ושמעתא בעיא צילותא (מגילה כ:), וזהו טעמו של ר' ירמיה. אבל לאחר מכן נתגברה ונתחזקה התורה בבבלי, וכל שכן בימי רב אשי, דהא אמרינן (סנהדרין לו.), מימות רבי ועד רב אשי לא

מדוע הלכה כ'בבלי' מול ה'ירושלמי'?

ב"ר ישי' (א"ר ע"א' אק"ג. ה"ב ע"א' פ"ט)

התלמוד הירושלמי הואיל ואינו מתוקן אצלנו כל צרכו... ורבו בו השבושים למיעוט הלומדים בו ואין עומדין עליו רק אחד בדור... ולא היה בידי הראשונים בקביעות מפני העניות ומפני שאר סיבות... נמצא שלא קבלוהו עליהם ישראל באותה מדה שקבלו עליהם את התלמוד הבבלי.

ר"י (עירובין. א"ר ע"א' כ"ב פ"ה ה"י)

וחזינו למקצת רבואתא דסבירא להו כעולא וסמכי אגמרא דבני מערבא דגרסינן התם... ואנן לא סבירא לן הכי דכיון דסוגיין דגמרא דילן להתירא לא איכפת לן במאי דאסרי בגמרא דבני מערבא דעל גמרא דילן סמכינן דבתרא הוא ואינהו הוי בקיאי בגמ' דבני מערבא טפי מינן ואי לאו דקים להו דהאי מימרא דבני מערבא לאו דסמכא הוא לא קא שרו ליה אינהו: